

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXX, broj 36

10. rujna 2020.

cijena 200 Ft

Godišnja skupština Saveza Hrvata u Mađarskoj

FOTO: KRISTINA GOHER

4. – 5. stranica

„Serdahel je star 650 let“

8. – 9. stranica

Svečanost u HOŠIG-u

10. stranica

Židansko slavlje vridnosti, razvitka i hrvatske kulture

11. stranica

Zabrinutost raste

Koliko god bismo željeli isključiti iz našeg života problem pandemije koronavirusa, to nam nikako ne polazi za rukom. Vijesti i informacije dopiru do nas iz svih kanala, čini se da se čovječanstvo našlo pred izazovom drugog pandemij-skog vala. Unatoč upozorenju Svjetske zdravstvene organizacije, koja je predviđala drugi val, nadali smo se da će topli, ljetni dani odnijeti virus, kao što to obično biva s gripom, no čini se da smo se prevarili. Zabrinutost zbog drugog, možda i trećeg vala zaraze raste. Život, koji je i dosada bio vrlo dinamičan, iz dana u dan mijenja se još brže, nepredvidljivo ponašanje virusa u cijelom svijetu, u svim sektorima života povećava nesigurnost. Bojeći se odgovornosti – što je zbog manjka iskustva donekle razumljivo – zdravstveni i gospodarski stručnjaci, a jednako tako i krizni stožer ne mogu dati sigurne upute u nastaloj situaciji. U početku su svi strahovali za svoje zdravlje, pa su zbog bojazni od nove situacije mnogi poslušali upute kriznog stožera, nabavivši dezinficijense, maske i druga zaštitna sredstva, međutim nakon što su zbog restriktivnih mjera zatvoreni uslužni objekti, a neke tvornice obustavile rad, mnogi su izgubili radna mjesta i ostali bez primanja te polako raste strah zbog egzistencijalne nesigurnosti. Neki su započeli kampanju protiv ograničenja, šireći informacije o prenapuhanosti pandemije, tražeći ponovnu uspostavu slobodnog života, kretanja i okupljanja, no većina ipak nije dijelila taj stav. Vlade diljem svijeta zbunjene su i bespomoćne, čini se u pat poziciji, jer životni standard nigdje ne omogućuje višemjesečni godišnji odmor s primanjima, niti jednaku zdravstvenu njegu za sve, a provođenje dovoljnog broja testiranja vrlo je skupo. Tako se i nakon šest-sedam mjeseci života s virusom postavljaju pitanja: gdje i kada nositi masku, kako držati fizičku distancu u situacijama kad je to zapravo nemoguće (npr. u školskim razredima)? Nepromišljene teorije i nejasne upute zasigurno neće donijeti rješenje, nego će samo stvarati nesigurnost i napetost, a u takvoj situaciji još je teže pronaći rješenje za nastale probleme. Možda je jedini izlaz iz problema udruživanje snaga, podređivanje osobnih interesa i donošenje određene žrtve (materijalne) u zajedničku korist.

Beta

Glasnikov tjedan

Što se događa na Balkanu? Kažu kako je pao „Berlinski zid“. Svi su u nedoumici. I oni koji su kritizirani i izgubili, i oni koji su dobili. Ali tko je dobio? I tko će dobiti izbore? Što je s Hrvatima u zaljevu hrvatskih svetaca nakon parlamentarnih i lokalnih izbora? Najveća je zabrinutost u Bosni i Hercegovini, Albaniji i na Kosovu. Je li pred nama ponovno geostrateško preslojavanje na jugu Balkana? Tek nekoliko dana nakon crnogorskih izbora potpisuje se sporazum u Washingtonu između Srbije i Kosova, ili Srbije i SAD-a? Srbijanski premijer duboko dirnut izjavljuje kako je dobio ključ od Bijele kuće, poručivši da washingtonski sporazum podrazumijeva otvaranje ureda Američkog razvojnog fonda u Beogradu. A crnogorski Albanac, čelnik platforme Crno na bijelo, školovan u Sarajevu je zvijezda crnogorskih izbora i dobra udavača. Svi misle kako drži puno konaca u rukama. Popularnost je stekao na priči o rušenju „korumpirane i kriminalne vlasti“, koja traje već trideset godina, za koje vrijeme je Crna Gora postala članica NATO-a i približila se Europskoj uniji. Ali nije uspjela sa Zakonom o slobodi vjeroispovijesti i zakonskim pravima vjerskih organizacija. Analitičari tvrde kako je baš taj zakon, koji je stupio na snagu 8. siječnja utjecao na rezultate izbora. Prema odredbama tog zakona o imovini vjerskih zajednica, vjerski objekti i zemljište, koje koriste vjerske zajednice na teritoriju Crne Gore, a izgrađeni su ili pribavljeni iz javnih prihoda ili su do 1. prosinca 1918. godine bili u vlasništvu države, ako ne postoje dokazi o vlasničkom pravu vjerskih zajednica nad tim objektima prelaze u državno vlasništvo.

Do 1920. godine pravoslavna crkva u Crnoj Gori bila je neovisna, a postojala je od 1485. godine, dok drugi izvori tvrde da je bila autokefalna od 1766. Ukinuo ju je kralj Kraljevine Jugoslavije. Srpska pravoslavna crkva zbilja je svoje redove i krenula u zaštitu pravoslavlja i srpskog stanovništva, kao i

svoje imovine u Crnoj Gori te su dvije pro-srpske stranke „pobijedile“.

Do sada su Hrvati u Crnoj Gori imali jednog zastupnika od 81 u crnogorskom parlamentu. Sada su ostali bez mandata za koji su se borile dvije hrvatske stranke. Dvije liste, Hrvatske građanske inicijative i Hrvatske reformske stranke. A mogli su biti snažan jezičak na vagi s osvojenim mandatom. Hrvatsko nacionalno vijeće u Crnoj Gori duboko je razočarano i krivnju svaljuje na novu Hrvatsku reformsku stranku, koja je po njima podijelila hrvatsko biračko tijelo.

Čelnik platforme Crno na bijelo rekao je kako nema nikakvog kompromisa kad se radi o nacionalnim interesima Crne Gore kao nezavisne države i multikulturalnog društva. Večernji list ga je upitao: „Kako gledate na činjenicu da više nema hrvatskog zastupnika u Skupštini?“ „Taj hrvatski zastupnik nikada nije ni bio hrvatski zastupnik.

On je bio zastupnik Đukanovićeve partije. Žao mi je i vjerujem da će se pojaviti hrvatska manjinska stranka koja će pomagati građanima hrvatske nacionalnosti. To će raditi i vlada. Oni koji su do sada bili predstavljali su sebe, svoje vozače, svoje stanove i ništa drugo. Njih, kao

ni druge zastupnike manjina nije zanimao život građana manjinske zajednice. Ovo je dobronamjerna sugestija.“

Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore u svom priopćenju nakon izbora između ostalog piše: „Svim Hrvatima i Hrvatima, svim našim prijateljima i poštovateljima onoga što čini i što je (u)činila hrvatska zajednica u Crnoj Gori. Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore izražava najskrenije poštovanje, znajući da niti jedan od njih nije sretan zbog toga što je bio suvremenik i svjedok jučerašnjeg srušenja ljudskog dostojanstva i početka otvorenog i projektiranog zatiranja hrvatskoga imena. Prošli smo i teža vremena, pa ćemo i ova. No, neka nam ovo, u vremenima koja dolaze, bude opomena kako nismo znali prepoznati vrijednost i važnost onoga što smo imali. Možda nismo ni zaslužili obrazovanog, jasnog, glasnog, proeuropskog i nacionalno svjesnog predstavnika u Parlamentu. Jer da jesmo, ne bi nam se dogodilo da za Judine škode prodamo obraz.“

Branka Pavić Blažetin

„Svi su u nedoumici.
I oni koji su
kritizirani i izgubili,
i oni koji su dobili.
Ali tko je dobio?“

Sambotelsko otvaranje novoga školskoga ljeta

Hrvatsku čuvarnicu i školu pohadja 89 dce

Zadnjega dana augustuša u sambotelskom Hrvatskom školskom centru Mate Meršića Miloradića, dica, roditelji, staristarji su dočekali skupa s pedagogi ustanove otvaranje novoga školskoga ljeta. Na svetačnosti su nazočni bili predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske samouprave Sambotela Franci Jurašić i dopredsjednica Dora Raffai.

Za ugarskom i hrvatskom himnom ravnateljica škole i čuvarnice Edita Horvat-Pauković je pozdravila skupaspravljenе i izrazila je svoje zaufanje da će za neobičnim i čudnim zatvaranjem minuloga školskoga ljeta, ovo novo, krenuti u normalnom smjeru. „Dozvolite mi da se vratim na prošlu godinu i da iskoristim priliku da se zahvalim ravnateljici, nastavničkom zboru, odgojiteljicama, roditeljima i djeci na silnim naporima, na profesionalnom odnosu, na trudu i zalaganju. Prošla školska godina bila je itekako puna izazova, a ako mogu biti toliko pozitivan, roditelji su mogli upoznati ljepote nastavničkog poziva i mogli su vidjeti,

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan pozdravlja nazočne

kako je imati na skrbi cijeli dan svoju djecu. Budimo pozitivni, nadajmo se da će se ova školska godina završiti tako, kako je na papiru: da prvašići nauče čitati i pisati da će razredi biti puni dječjeg žara i dječjeg glasa i da će se sve tako završiti, kako i očekujemo. Želim vam puno uspjeha i izdržljivosti u novoj školskoj godini”, rekao je uz ostalo predsjednik HDS-a Ivan Gugan. Za recitacijama školarov i po kratkom programu dice 1. razreda i Edita Horvat-Pauković se je obrnula skupu, još jednoč se spominjajuć na to, kako je digitalna nastava bila veliki izazov za sve, tako

Tijekom svetačnosti

Program školarov 1. razreda uz bivše odgojiteljice

Najmladji školarci dobili su dare

dici kot roditeljem, a i učiteljskom zboru. “Možemo biti ponosni da smo skupnom snagom dokazali kako smo spremni na samostalan život. Gizdavi smo da smo napunili niže razrede s učenicima od 1 do 4. razreda. Znamo da 42 nije preveliki broj u školi, ali

smo jednako gizdavi i na naš vrtić, odakle dolaze većinom naši učenici. Prošlu godinu smo brojili 54, a sada ćemo imati 47 mališana u našem vrtiću, ali smo otvoreni da primamo djecu i iz drugih vrtića”, naglasila je školska peljačica ka je potom pojedinačno, po imenu pozvala na pozornicu svakoga školaru 1. razreda, ke su velika braća, školarci 4. razreda s ružom pozdravili u školi, a dobili su i svakarčkove dare za školski početak. Od 1. septembra, utorka, 42 dica pohadja Hrvatsku školu u Sambotelu, u 1. razredu 12, u 2. razredu 8, u 3. razredu 10, dokle u 4. razredu dvojezično podučava osam pedagogov 11 dicu. Cilj im je, kot i prlje, skupnom snagom usvojiti znanje, pobrati iskustvo i požeti uspjehe i u ovom 2020./2021. školskom ljetu. *Tiho*

Redovita skupština Udruge savez Hrvata u Mađarskoj

Udruga savez Hrvata u Mađarskoj 29. kolovoza u martinačkom Kulturnom i sportskom centru „Josip Gujaš Džuretin“ održala je svoju redovitu godišnju skupštinu. Budući da u 10 sati i 30 minuta skupština nije imala kvorum, ponovno je i s istim dnevnim redom sazvana u 11 sati. Prema popisu odazvalo se 97 članova. Prisutne su pozdravili generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan te zamjenica načelnika i predsjednica Hrvatske samouprave Martinaca Đurđa Gregeš Sigečan.

Dio Predsjedništva SHM-a i predsjednik Nadzornog odbora Mijo Štandovar

Prije radnog dijela sudionike je glazbom pozdravio orkestar podravskih tamburaša. Predsjednik SHM-a Josko Ostrogonac zahvalio se sudionicima što su se odazvali unatoč velikoj vrućini i radnom danu, priopćivši da je prema popisu prisutno 97 članova. Skupštini nije nazočio niti jedan član iz Zalske županije, a malobrojni su bili i članovi iz Budimpešte i Gradišća.

Predsjednik je posebno pozdravio generalnog konzula RH u Pečuhu Dragu Horvata, predsjednika HDS-a Ivana Gugana i zamjenicu načelnika i predsjednicu Hrvatske samouprave Đurđu Gregeš Sigečan. Generalni konzul RH Drago Horvat čestitao je Savezu 30. obljetnicu, pohvalivši Hrvate u Mađarskoj što su sve ovo vrijeme uspjeli očuvati hrvatsku riječ

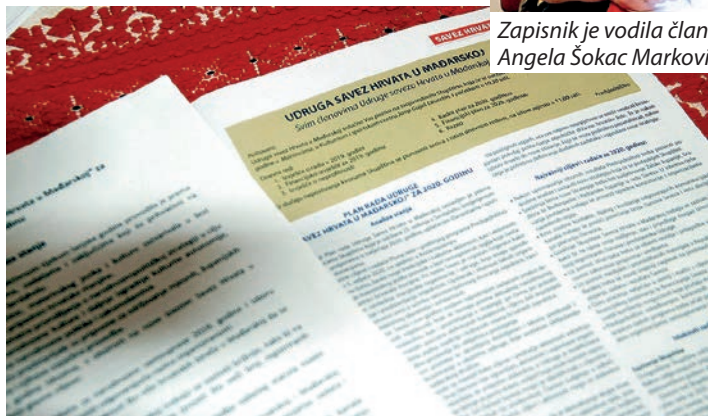
na ovim prostorima. „U meni ćete uvijek imati dobrog saveznika i prijatelja. Želim uspješan rad skupštini i želim da još dugi niz godina radite ovako, kao što ste radili do sada, zdušno, srčano i za hrvatstvo u Mađarskoj“, dodao je generalni konzul Horvat. Predsjednik Gugan izrazio je zadovoljstvo što su se unatoč ote-

žavajućim okolnostima članovi okupili u lijepom broju. Također je čestitao Savezu 30. obljetnicu, podsjetivši da je Savez najvažnija civilna udruga Hrvata u Mađarskoj. „Svi mi, članovi Saveza i zastupnici u hrvatskim samoupravama ili političkom tijelu Hrvata u Mađarskoj podjednako zastupamo i interese Saveza Hrvata. Vjerujem da smo svi ponosni, što možemo biti članovi Saveza“, rekao je predsjednik Gugan. U ime čelništva i Hrvatske samouprave Martinaca te Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ prisutne je pozdravila zamjenica načelnika i predsjednica HS Martinaca Đurđa Gregeš Sigečan, koja je rekla da je ponosna što se skupština održava upravo u Martincima. Svima je zaželjela ugodan boravak.

Nakon protokolarnog dijela započeo je rad. Predsjednik Ostrogonac rekao je da je skupština planirana za svibanj, ali je zajedno s drugim Savezovim priredbama odgođena zbog pandemije koronavirusa. Pridodao je kako su pismeni materijali dostavljeni članovima elektroničkom poštom i u formi poštanske pošiljke, a objavljeni su i u Hrvatskom glasniku i na mrežnoj stranici SHM-a. Za zapisničarku je predložio Angelu Šokac Marković, što je Skupština prihvatila jednoglasno, a za ovjerovitelja zapisnika jedno-

Zapisnik je vodila članica Predsjedništva Angela Šokac Marković

Dio nazočnih

glasno su imenovani Antun Guban i Mladen Filaković, dok su za članove odbora za prebrojavanje glasova postavljeni Joso Šibalin, Robert Ronta i Marija Pilšić. Predsjednik Ostrogonac predložio je sljedeći dnevni red: 1. Izvješće o radu za 2019. godinu, 2. Financijsko izvješće za 2019. godinu, 3. Izvješće o neprofitnosti, 4. Radni plan za 2020. godinu, 5. Financijski plan za 2020. godinu i razno. Članovi su predloženi dnevni red prihvatili bez prigovora. U usmenoj dopuni Izvješća o radu za 2019. godinu predsjednik Ostrogonac je rekao da je Predsjedništvo zasjedalo u više navrata i imalo puno zadaća, od kojih je izdvojio tri. Savez je odigrao važnu ulogu tijekom izbora za narodnosne samouprave u jesen 2019., o čemu svjedoče osvojeni lokalni, županijski i državni mandati. Istaknuo je kako se Savez do posljednje minute zalagao za jedinstvenu državnu izbornu listu. Zahvalio se svima koji su ulagali napore da Savezove izborne liste dobiju velik broj glasova. Osvrnuo se i na godišnju skupštinu u Serdahelu, na kojoj su usvojene izmjene Statuta i postavljena izborna načela, a deklarirano je i da Predsjedništvo treba koristiti pravo predlaganja buduće strukture Hrvatske državne samouprave. Najvećom lanskim priredbom nazvao je državni Dan Hrvata u Baji, koji je ostvaren u suorganizaciji s HDS-om. Potom je bez komentara i rasprave usvojeno Izvješće o radu za 2019. godinu. Nakon toga uslijedila je rasprava o Financijskom izvješću za 2019. godinu, a predsjednik Ostrogonac predao je riječ predsjedniku Nadzornog odbora Miji Štandovaru. Predsjednik Štandovar rekao je kako je lanske godine Odbor zasjedao redovito, u više navrata, pri čemu je provedena kontrola računovodstva, financijskih obračuna i dokumenata. Predsjednik Ostrogonac iz Financijskog izvješća za 2019. godinu posebno je izdvojio uplate članarina u iznosu od 880 600 ft, pridodavši kako je na Skupštini u Serdahelu

Orkestar podravskih tamburaša

Članice Saveza Andrea Simara Tábori, Diana Petrinović Madaras, Lilla Trubić i Agnes Petrinović Simai

Članice iz Kozara

uspostavljen Disciplinski odbor, čija je zadaća provjera uplata članarine i slanje pismenih upozorenja članovima. Rezervirano je 15 milijuna forinti, o čemu će se raspravljati na sljedećoj sjednici Predsjedništva. Nakon toga bez prigovora, jednoglasno je usvojeno Financijsko izvješće za 2019. godinu. Iz Plana rada za 2020. godinu predsjednik Ostrogonac istaknuo je redovito održavanje Skupštine zajedno s Gastronomskim danom, obilježavanje 30. obljetnice SHM-a, koje će biti u Pečuhu u sklopu znanstvene konferencije kao i državni Dan Hrvata, koji se ostvaruje u suorganizaciji s HDS-om. Potom je predao riječ predsjedniku HDS-a Ivanu Gubanu, koji je u kratko izvjestio prisutne kako će se sveta misa povodom Dana Hrvata održati u crkvi sv. Ladislava u X. okrugu, dok će se kulturni program prirediti u obližnjem Kulturnom centru „Sándor Körösi-Csoma“. Situacija je neizvjesna: u slučaju uvođenja strožih epidemioloških mjera Dan Hrvata će se odgoditi za 2021. godinu i održati u Budimpešti. Slično je i s drugim HDS-ovim jesenskim priredbama, koje se odgađaju s nepromijenjenom lokacijom. Nakon toga jednoglasno je usvojen Plan rada za 2020. godinu, kao i Izvješće o neprofitnosti. Na kraju sjednice glasnogovornik hrvatske nacionalne manjine u Mađarskom parlamentu Jozo Solga iznio je važne informacije o izmjenama Zakona o pravima nacionalnih manjina i popisu stanovništva 2021. godine.

Naglasio je da su se slijedom zakonskih izmjena promijenili i odnosi mjesnih samouprava, manjinskih samouprava i bilježnika. Podvukao je da su ured, lokalna samouprava i mjesna Hrvatska samouprava na istoj zakonskoj razini. Mijenjali su se i uvjeti osnivanja novih mjesnih Hrvatskih samouprava. Svima je savjetovao da pročitaju usvojeni Zakon, te ja pozvao na proučavanje priopćenja o popisu stanovništva u službenom listu Magyar Közlöny (dodatne informacije mogu se pronaći na mrežnoj stranici jegyzo.hu). Predsjednik Joso Ostrogonac zahvalio se sudionicima i okončao Skupštinu.

Kristina Goher

Dan sjećanja na biskupa Ivana Antunovića u Kalači

Sjećanje na preporoditelja bačkih Hrvata

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave 30. kolovoza u Kalači obilježen je tradicionalni dan sjećanja na biskupa i znamenitog preporoditelja bačkih Hrvata Ivana Antunovića. Iako se ovaj dan tradicionalno obilježava sredinom lipnja, na Antunovićev rođendan, zbog pandemije koronavirusa i zabrane održavanja javnih priredbi ove godine iznimno je priređen potkraj kolovoza. Umjesto kalačke prvostolnice ili crkve svetog Josipa misno slavlje po prvi put služeno je u crkvi svetoga Stjepana Kralja, nekadašnjoj isusovačkoj crkvi u samom središtu grada. Prekrasna neogotička isusovačka crkva u Kalači podignuta je 1860. na mjestu nekadašnje pijarističke crkve, sagrađene 1804. godine.

Okupilo se preko stotinu bačkih Hrvata iz Kalače, Baje, Kačmara, Santova, Dušnoka, Bačina i drugih naselja, što je manje od uobičajenog broja. Svojom nazočnošću proslavu su uveličali generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, gradonačelnik Géza Filvig, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin i zamjenica predsjednika Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković.

Misu zadušnicu u čast biskupa Ivana Antunovića predvodio je vlč. Luka Poljak, svećenik Subotičke biskupije i član Katoličkog društva „Ivan Antunović“ iz Subotice, a koncelebrirali kanonik prvostolnog kaptola i župnik Baškuta, Gare, Đurića i Santova Imre Polyák, začasni kanonik i biskupski povjerenik za narodnosti Kalačko-kečkemetske nadbiskupije Tibor Szűcs i novozaređeni đakon na službi u Jankovcu Szabolcs Tomaskovity. Kao i svake godine u misnom slavlju sudjelovao je santovački hrvatski crkveni zbor, koji je pratio kantor Zsolt Sirok.

Prije mise okupljene je pozdravio rektor crkve, prepošt i kanonik István Mészáros. Iako ne govori hrvatski, novozaređeni đakon Tomaskovity evanđelje je navijestio na hrvatskom jeziku.

„Pobjedu ljubavi ne mogu donijeti oni koji ljube samo sebe. Pobjedu Krista ne mogu donijeti oni, kojima uzor nije u cijelosti Krist - mučeni, raspeti i proslavljeni. Na nama je vršiti volju nebeskog Oca, raditi na spasenju duša, obraćenju grešnika, biti dio proslavljene Crkve u nebesima. Mi, Hrvati, rodnom Bunjevci, Šokci, Raci, Bošnjaci, Dalmati, Toti, uvijek smo bili i bit ćemo vjerni

Spomen-ploča

sinovi i kćeri Kristove Crkve, ljubeći svoje i poštujući tuđe, jednako vjerni nebeskom Jeruzalemu i ovozemaljskoj vlasti zemlje krune sv. Stjepana Kralja. To nas uči slavni i časni primjer našeg hrvatskog velikana, preporoditelja i pastira, biskupa Ivana Antunovića”, istaknuo je između ostalog vlč. Luka Poljak u svojoj prigodnoj propovijedi.

Usljedio je polaganje vijenaca kod spomen-ploče biskupu Antunoviću u predvorju nekadašnje kanoničke kurije, danas Doma „Katona“. Vijence su položili predstavnici Kalačko-kečkemetske nadbiskupije, Subotičke biskupije, hrvatskih samouprava, kulturnih i obrazovnih ustanova, Grada Kalače, te diplomatskog zbora Republike Hrvatske u Mađarskoj. Polaganje vijenaca popraćeno je pjesmom domaćeg pjevačkog zbora „Ružice“, čiji su članovi bili odjeveni u izvornu narodnu nošnju, te glazbom tamburaškog sastava „Zabavna industrija“.

Svečanost je nastavljena u dvorištu nekadašnjeg bogoslovnog sjemeništa, danas kulturnog doma, uz kulturno-umjetnički program, zajedničku večeru i druženje. U kulturnom programu nastupili su članovi dušnočkog KUD-a „Biser“, koji su izveli santovačke šokačke plesove i pjesme.

S.B.

Polaganje vijenaca kod spomen-ploče biskupa Antunoviću

Kamp hrvatskog jezika i kulture u Šiklošu

U organizaciji Hrvatske samouprave Šikloša ove je godine između 24. i 28. kolovoza održan 5. Kamp hrvatskog jezika i kulture za učenike mjesne OŠ „Dorottya Kanizsai” koji pohađaju nastavu hrvatskog kao stranog jezika. U kampu je sudjelovalo osamnaestero učenika od 5.-8. razreda, koji su mogli upoznati kulturnu baštinu Hrvata u Mađarskoj.

Glavni ciljevi kampa bili su promicanje učenja hrvatskog jezika, hrvatske tradicijske kulture i jačanje svijesti o pripadnosti mjesnoj hrvatskoj zajednici. Posebnu pozornost organizatori su posvetili provedbi epidemiološkog protokola, pa su svi polaznici kampa dobili zaštitne platnene maske i dezinfekcijska sredstva. Otvorenje kampa održano je u Hotelu „Castello”, nakon kojeg je započeo rad u jezičnoj radionici. Sudionici su uz stručno vođenje posjetili šiklošku tvrđavu te sudjelovali u radionici u izložbenom prostoru „Spomen izložbe o Semartinu”. Programe je obilježilo konstruktivno ozračje, djeca su bila znatizeljna, aktivna i visoko motivirana, čemu je vjerojatno doprinijelo i popodnevno osvježanje u bazenima kupališnog kompleksa „Thermal Spa”. Sljedeći dan upriličen je cjelodnevni izlet u Siget, kako bi se učenici osim važnosti utvrde detaljnije upoznali i s kulturološkom ulogom obitelji Zrinski. Treći dan krenulo se na teren tragovima baštine, pri čemu su djeca posjetila Kašadu, najjužnije hrvatsko naselje u Mađarskoj, gdje su provela sunčano prijepodne u zavičajnoj kući, a poslije ručka su se u Beremend pred Kapelicom pomirenja prisjetila tragičnih događanja iz Domovinskog rata. U četvrtak se program nastavio u Mohaču, gdje su polaznici kampa u Bazičnom muzeju Južnih Slavena metodama muzejske pedagogije utvrdili i proširili znanje o Hrvatima u Mađarskoj: posebno ih je oduševila Šokačka kuća sa svojim interaktivnim sadržajima, među kojima je najzanimljiviji bio „kotač vremena”. Drugi dio dnevnog programa odvijao se u Sátorhelyu, u Spomen-parku Mohačke bitke, gdje su učenici također imali jedinstvenu priliku: naime, osim izložbe mogli su pogledati i nedavno otkrivenu grobnicu, te popričati s arheolozima o tijeku iskopavanja. Završni dan kampa odvijao se u Pečuhu, gdje su sudionici, koji su unatoč iznimno visokim ljetnim temperaturama zadržali motiviranost i disciplinu, posjetili odredišta koja igraju važnu ulogu u životu baranjskih Hrvata: obišli su Hrvatski klub „August Šenoa”, upoznali tajne skrivene iza kulisa Hrvatskog kazališta, razmotrili životni put Ivana Česmičkog pored njegovog kipa i zahvalili na lije-

U Kašadu, kod najjužnije točke Mađarske

pom druženju i stečenim doživljajima u kapeli Snježne Gospe. Povratne reakcije učenika i roditelja su pozitivne, što voditeljice kampa Ágnes Tolnai i Timeu Bockovac potiče na daljnji rad. Voditeljice se ovim putem zahvaljuju svima koji su doprinijeli realizaciji programa, posebice načelnici Kašada Zorici Gavallér, ravnateljici Muzeja „Dorottya Kanizsai” Dr. Andrei Kolutác-Z Hasanović, ravnatelju zavičajne kuće u Kašadu Stipanu Oršukiću, ravnatelju Hrvatskog kluba „August Šenoa” Miši Šarošću, etnologinji-muzeologinji Mirjani Bošnjak, muzeologinji Izabelli Hegedűs te djelatnicima Hrvatskog kazališta u Pečuhu, Zsoltu Zsdrálu i Gyuszi Bériju, te arheologu Andrásu Régertu.

Održavanje V. Hrvatski kampa u Šiklošu financijski su podržali Fond „Gábor Bethlen”, Hrvatska državna samouprava i Hrvatska samouprava Šikloša.

Organizatori

Pred kapelicom pomirenja u Bremenu

Izložba „Serdahel je star 650 let“

Hrvatsko pomursko naselje Serdahel pod imenom Zeredahel-Zerdahel u dokumentima se po prvi put spominje 1370. godine. Čelništvo naselja, hrvatska samouprava i civilne organizacije htjele su prigodno obilježiti 650. obljetnicu prvog pismenog spomena naselja, planirane su razne priredbe, no zbog pandemije se ostvaruju samo skromniji programi. Kulturno i sportsko društvo Serdahela – koje vodi Árpád Kolman – u mjesnoj crkvi Srca Isusova priredilo je izložbu o povijesti naselja. Izložba je za posjetitelje otvorena od 25. srpnja do 31. prosinca 2020. godine. Izložena građa obuhvaća dvjestotinjak fotografija i dokumenata te manjih predmeta iz lokalne povijesti.

Prikupljanje starih dokumenata o Serdahelu privatno je započeo Árpád Kolman, koji je sakupljački rad nastavio i kasnije, kao predsjednik Kulturne i sportske udruge Serdahel. Kao ljubitelj povijesti, posebice one lokalne, prikupljao je podatke i o glumici Sári Fedák, čija se kurija nalazi u Serdahelu. Pretražujući internet naišao je na razne dokumente i predmete iz povijesti Serdahela, npr. razglednicu iz 30-ih godina te bocu soda-vode iz nekadašnje tvornice Józsefa Gergala. Od 2010. godine u sakupljački rad uključila se i lokalna Hrvatska samouprava, prikupivši građu za izložbu „Kak se živelo negda“, koja je priređena 2012. godine. Kulturna i sportska udruga natječajnim sredstvima uspjela je kupiti Zavičajnu kuću, u kojoj je uređena etnografska izložba predmeta s

Árpád Kolman, predsjednik Kulturne i sportske udruge pokazuje hrvatski molitvenik s kraja 19. stoljeća

početka 20. stoljeća. Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ tijekom svojih srednjoškolskih kampova također je prikupljala mjesnu nematerijalnu kulturnu baštinu, pa je 2017. godine u povodu 320. obljetnice imena sela s prefiksom „Tót“ (Tótszerdahely) objavila dvojezičnu brošuru o lokalnoj povijesti, a krajem 2019. pod naslovom „Serdahelska lajca“ izdan je i zbornik nematerijalne baštine serdahelskih Hrvata. Izložba postavljena u mjesnoj crkvi osim povijesti mjesta predstavlja i život ljudi s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Stari kupoprodajni ugovori, župne matične knjige, hrvatski molitvenici, požutjele, izbljedjele fotografije o blatnim seoskim ulicama, svakodnevni život između dva svjetska rata te poratnog razdoblja, trenuci iz povijesti Serdahela govore o teškim, siromašnim vremenima, ali i o ljudskoj marljivosti i istrajnosti. Poseban dio izložbe posvećen je životu i djelu glumice Säre Fedák, odnosno izgradnji serdahelske crkve Srca Isusova.

Boca soda-vode, proizvedena u Serdahelu

Trenutak za pjesmu

Reč

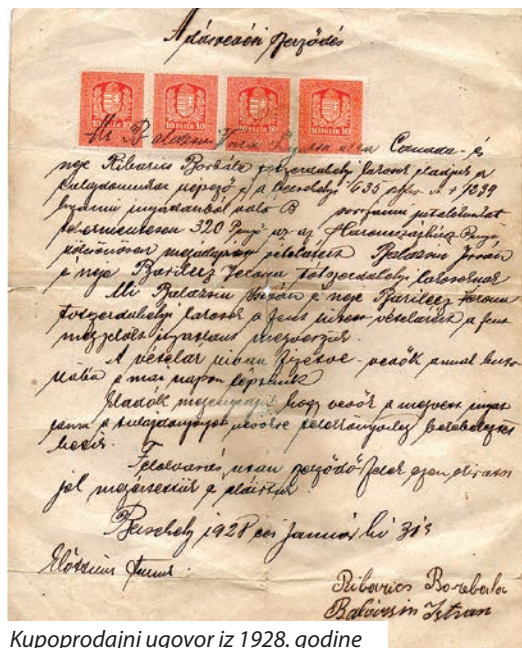
Semočna je reč
 Ž njom se
 Čez celi život
 Vesla
 Ona nam briše
 Soze
 Ona nam na licu
 Radost stvara
 Ide po svojem
 Potu
 Od čoveka
 Do čoveka
 Da z grmlavinom
 Da pak z stihom dobrotom
 I lepotom
 Kolik sebe
 Saku tožnu misel
 Toplotom srca
 Poravna

Jolanka Tišler

Dio izložbe posvećen izgradnji crkve

Kupoprodajni ugovor iz 1928. godine

Dio izloženih starih fotografija

„Povijest Serdahela od samog početka čvrsto se vezuje uz povijest Mlinaraca. Ta su naselja najčešće popisivana zajedno, ili pak s nekadašnjim naseljem Szentmihály, kojima su vladali isti vlastelini, obitelji Szentmihályi i Szentkalmáni”, navodi se u uvo-

du izložbe na mađarskom jeziku. Imenu naselja 1697. dodan je prefiks „Tót”, koji ukazuje na hrvatsko stanovništvo, no osim starih molitvenika svi službeni dokumenti pisani su na mađarskom jeziku. Kao i ostala pomurska naselja i Serdahel je bio izložen turskim napadima. Turci su i kasnije pljačkali naselje, zbog čega je godinama bilo pusto – navodi se u knjizi „Povijest i materijalna kultura pomorskih Hrvata” etnografkinje dr. Edite Kerecsényi. Godine 1770. godine preseljeni su prekomurski kmetovi i Serdahel postaje najnapučenije hrvatsko naselje. Iz kratkih tekstova koji se koriste na izložbi, koje je g. Kolman pronašao u županijskom listu „Zalai Közlöny” i drugim arhiviranim novinskim izdanjima, doznajemo mnoge zanimljivosti, npr. da je u Serdahelu djelovalo Dobrovoljno vatrogasno društvo, da su se 4. svibnja i 14. rujna održavali stočni sajmovi (o čemu svjedoči dokument iz 1925. godine), da je organizirana škola za nepismene itd. Obilježavanje 650. obljetnice prema planu nastavlja se raznim programima u jesen. Lokalna samouprava i Hrvatska samouprava uredit će spomen-park, a predviđeno je i skromnije dvojezično izdanje. Izložba u serdahelskoj crkvi može se slobodno posjećivati svaki dan, sve do kraja godine.

beta

Najstarija građevina u Serdahelu je kapelica sagrađena 1823. godine

Kuće u glavnoj ulici Serdahela četrdesetih godina XX. stoljeća

„Tko se posvećuje učenju, iz dana u dan postaje sve veći“

Svečano otvaranje nove školske godine u HOŠIG-u

Prema preporukama Nacionalnog stožera civilne zaštite i Ministarstva ljudskih resursa u utorak, 1. rujna u sportskoj dvorani budimpeštanskog Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma održano je svečano otvaranje školske godine 2020./21. HOŠIG pohađa ukupno 204 učenika i polaznika vrtića, u vrtićkom odgoju sudjeluje 45 mališana, dok osnovna škola ima 81, a gimnazija 75 učenika. Poklone za prvaše omogućili su Croatica Kft., Hrvatska samouprava Budimpešte i Hrvatska turistička zajednica.

Na plavoj draperiji u prostranoj sportskoj dvorani učenike, prosvjetne djelatnike, roditelje i goste dočekao je prigodni moto uzet iz kineskog taoizma: „Tko se posvećuje učenju, iz dana u dan postaje sve veći“. U dvorani su smještene i vesele papirne figure, koje su u duhu aktualne pandemije koronavirusa nosile maske. No prisutne je od svih zala i crnih misli štitila lebdeća vila s čarobnim štapićem u

Prvaši u društvu učiteljica Dejana Šimon i Kristine Németh, ravnateljice Ane Gojtan i predsjednika Stipana Đurića

rući. Dekoraciju je i ovaj put osmislio nastavnik i likovni umjetnik Zoltán Csomós. Nakon intoniranja hrvatske i mađarske himne prisutne je pozdravila učenica 9. razreda Kamilla Szabados, koja je program vodila na hrvatskom jeziku. Svoje recitacijske vještine dokazali su prvašići Julijana Nagy-Sója (na hrvatskom) i Dániel Hamar (na mađarskom jeziku). Gimnazijalci Maja Šindik, Grga Szabó i Roland Bodó Grétsy-Kováts izveli su kratak igrokaz, zasnovan na događanjima u prošlom polugodištu, nastavi na daljinu i radosnom susretu s vršnjacima. „Smatram da bez prave nastave i razgovora ne možemo napredovati. Novo gradivo jednostavno ne možemo učiti sami. Naravno, uvijek dobivamo upute, ali to nije dovoljno, poglavito ako se radi o ozbiljnim predmetima, koji zahtijevaju više truda i rada“, poslao je jasnu poruku Grga, osvrnuvši se na teškoće digitalne nastave. Vječna tema borbe dobra i zla, te riječi spjeva Carla Orffa „O, Fortuna, kao mjesec stalno se mijenjaš, uvijek jačaš i bez sjaja; gnusan život sad nadvladaš i onda blagost kao raskoš biraš, oskudica, a i moć, rastopi ih kao led“, bile su nit vodilje plesne koreografije koju je uvježbala nastavnica folklornog plesa Andrea Bálint. U sljedećem plesnom nastupu školska grupa „Tamburica“ predstavila je bogatu plesnu tradiciju pomorskih Hrvata. Prigodni govor održala je ravnateljica Ana Gojtan, a nazočnima se obratio i predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić.

Ravnateljica Gojtan osvrnula se na proteklo polugodište, naglasivši kako su mnogi mišljenja da je kontaktna nastava nezamjenjiv oblik prenošenja i provjere znanja, ali je i digitalna nastava pokazala brojne prednosti, poput poboljšanja vještina i razvoja digitalne pismenosti, a stečeno digitalno znanje zasigurno će se ugraditi i u svakodnevnu nastavu. Govorila je i o neizvjesnostima, koje čekaju prosvjetne radnike, učenike i roditelje, naglasivši važnost uzajamnog povjerenja. „Partnerstvo roditelja i škole nikad nije bilo toliko naglašeno kao u ovom nimalo jednostavnom razdoblju, u kojem nastava i škola ulaze u

roditeljske domove“, istaknula je ravnateljica Ana Gojtan. Govoreći o HOŠIG-u predsjednik Đurić naglasio je kako je škola najvažnija kulturno-prosvjetna ustanova i dio duge hrvatske tradicije. Rekao je kako nastavnici, učenici i roditelji uvijek mogu računati na svestranu pomoć Hrvatske samouprave Budimpešte, a za dobrodošlicu prvašima je otpjevao i jednu pjesmu na hrvatskom jeziku. Veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić zbog epidemiološke situacije okupljenima se obratio dopisom, koji je pročitala ravnateljica Ana Gojtan. Veleposlanik Andrić među ostalim je naglasio kako Republika Hrvatska oduvijek skrbi i skrbit će za Hrvate u Mađarskoj. Govorio je i o planiranoj sjednici Mješovitog hrvatsko-mađarskog odbora za manjine u Budimpešti, gdje se očekuju nove odluke i dodatna podrška obrazovanju, pa tako i HOŠIG-u. Dakako, Veleposlanstvo RH priprema i mnoge druge priredbe, naravno, uz poštovanje propisanih epidemioloških mjera. „I u tom smislu, sugerirao bih da ovogodišnji moto škole bude riječ „solidarnost“. Pokušajmo svi sukladno mogućnostima pridonijeti suzbijanju epidemije, ali i solidarno pomagati onima koji nešto ne mogu ili ne znaju“, stoji u pismu hrvatskog veleposlanika Mladena Andrića. Na kraju svečanosti uslijedio je tradicionalni pozdrav prvašima, nakon kojeg su Izabella Ančín, András Aurél Foltin, Dániel Hamar, Julianna Nagy-Sója, Nora Pečnik, Ádám Rodek, Laura Szakács, Zente Vince Sziva, Mimi Nina Vám, Márton Levente Vass, Vérbulcsú Elekes, Esma Anna Percsényi, Gergő Sáfár, Gergely Hiros i Luka Pejčević od 1. rujna postali članovi srdačne i sretne HOŠIG-ove obitelji. Svečanosti su nazočili prvaši i njihovi roditelji, učenici 1. i 9. razreda te razrednici, dok su ostali naraštaji u razredima pratili njen izravni prijenos. Poklone za prvaše omogućili su Croatica Kft., Hrvatska samouprava Budimpešte i Hrvatska turistička zajednica. Svim djelatnicima, učenicima i njihovim roditeljima želimo dobro zdravlje, puno sreće i znanja.

Kristina Goher

Židansko slavlje vridnosti, razvitka i hrvatske kulture

Vridnosti i bogatstvo predstaviti jednoga gradišćansko-hrvatskoga sela nije moguće čez jedno otpodne, ako se pak probuje, uspije se ta maratonski program povlačiti još i do večeri, do noći, ali znamda i do zore. Tako je prošao 21. augustuš, petak, prvi dio svečanoga vikenda Hrvatskoga Židana, pri kom su stanovnici dotičnoga naselja prik Društva Irottkó Naturpark u Kulturnom domu se suočili svojom poviješću, nevjerojatnim bogatstvom samoga sela, zatim su se mogli veseliti brojnim ostvarenim projektom u razvitku naselja, a ne nazadnje divili se folklornomu jerbinstvu ovoga kraja s domaćimi izvodjači i pozvanimi gosti.

Alpár Gyopáros, Péter Ágh i Štefan Krizmanić su bili pomoćnici Kingi Kumanović i Žofiji Horvat

Marijana Lagler-Farkaš je mogla od načelnika prikzeti spomen-plaketu „Za Hrvatski Židan“

Židanske zvijezdice pri nastupu

Hrvatskoga Židana je naglasio da u prošlom periodu s potporom Vlade Ugarske, Židanci su uspjeli dobiti znatnu materijalnu potporu, prvenstveno u „Programu ugarskoga sela“. Tako je bila uspješna nabava doktorske opreme za zubara, nabavljeni su mašini za kosidbu, traktori, agregatori za održavanje seoskoga područja, obnovljena je mrtvačnica, popravljene su dvije seoske ceste. Od naticanja EU-a će se financirati obnova Staračkoga doma, a s tim paralelno još su u tijeku brojni projekti Seoske samouprave, med kojimi je vjerojatno jedan od najvažnijih, gradnja jaslac. Povjerenik Vlade zadužen i za „Program ugarskoga sela“ Alpár Gyopáros i parlamentarni zastupnik Péter Ágh čestitali su svim za realizirane projekte, a uz njevu pomoć su školarice Kinga Kumanović i Žofija Hor-

Slično kot prije nekoliko tajednov u Prisiki, i ovde u susjedstvu je došlo do prezentacije židanskih djundjov. Naime, kotrigi Društva Irottkó Naturpark u projdući miseci i na ovom mjestu su neprestalno iskali, otkrili novitete u dogovoru s domaćimi pomoćnici, potom zabilježili, nacrtali sve materijalne i nematerijalne vridnosti, pomoću kih se prepoznaje i židanska prošlost, sadašnjost i budućnost. I ovde je predsjednik Društva, György Bakos naglasio da zbirka nije završena, jer ta se svenek dopunjuje s novimi informacijami. Židanski zviranjak, hodočasno mjesto Peruška Marija, običaji, Dan zelja, HKD Čakavci, Jačkarni zbor Peruška Marija, Igrokazačko društvo, Hrvatski bal, hodočašće sv. Martina, Peruška tabor, sakralni spomeniki, samo su neki s duge lište, što su domaćini skupa s pobirači tako ocijenili da imaju mjesta med židanskimi djundjami. I ovde su podiljene spomenice čuvarom vridnosti, a potom je glumac Stipan Đurić zvao na bezbrižnu zabavu. Iako onda još, vjerojatno i zbog vrućine, nije se napunio šator na školskom dvoru, med glazbenim i folklornim dijelom uvršćeni politički intermeo jur je dovlikao vekši broj ljudi. Štefan Krizmanić, načelnik

György Bakos predsjednik Društva Irottkó Naturpark, nabraja židanske vridnosti

vat prerizale pantliku na bini. Bila je ova prilika i za gratulaciju i zahvalu za većdesetljetno djelovanje odgojiteljici i peljačici mjesne čuvarnice, Marijani Lagler-Farkaš, ka će vrijeda stupiti i u zasluženu mirovinu. Od načelnika je mogla prikzeti spomen-plaketu „Za Hrvatski Židan“. Potom su slijedile folkure s domaćimi grupami i s petroviskimi folklorashi HKD-a Gradišće, a Karambolo i TS Koprive su svirkom stavili pečat na svetačnost. *Tiho*

Hrvatski gastronomski festival i turnir noćnog nogometa

Načelnik Tamás Reiz u društvu uglednih gostiju pozdravlja nazočne

U organizaciji Hrvatska samouprava Županije Šomođ, Mjesne samouprave Potonja i Hrvatske samouprave Potonja već tradicionalno drugi vikend kolovoza jedanaestu godinu za redom u znak je Hrvatskog gastronomskog festivala i turnira noćnog nogometa. Tako je bilo i ove godine 14. kolovoza. U centru sela kod тамошњег sportskog igrališta i rekreacijskog parka postavili su se stolovi i čekali

Malo po malo, sa svih strana, pa se može organizirati veliki događaj koji privlači znatizeljnike i iseljene Potonjane. A oduzivaju se i ugledni gosti, tako i generalni konzul Drago Horvat, parlamentarni zastupnik László Szászfalvi, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Gugan i brojni drugi. Igračke, dvorac na napuhavanje, trambulin i tobogan mamili su dje-

lograma mesa raznih vrsta, kuhala se i riblja čorba, a nije izostalo ni prase s ražnja. Raspoloženje je s kušanim rakijama bilo sve bolje, a za glazbenu pozadinu od šatora do šatora brinuo se Orkestar Vizin. Nakon večere slijedila je objava rezultata u kuhanju, a potom malonogometni turnir, čiji su rezultati objavljeni u ponoć.

U kuhanju su se natjecale ove ekipe: Novo Selo, Porezna uprava-Baranja, Fok, Vrtić Lukovišće, Brlobaš, „Aranycipó” team, Imi team, Tim „Marica” - Barča, Daranj, Bojevo, Dombol, Veterani NK Zrinski, Mi Hrvati - Martince, Hrvatski centristi-JGDŽ, Tamburaši „V+”, Lukovišće i Potonja. Prvo mjesto osvojila je ekipa Veterani NK Zrinski, drugo mjesto „Aranycipó” team, treće Hrvatska samouprava Fok. Posebna nagrada pripala je ekipi Potonje.

I najmlađi su došli

Domaćini su kuhali u velikom kotlu

Pavo Kovač iz Novoga Sela

gosti. Načelnik sela Tamás Reiz i predsjednik Hrvatske samouprave Potonje Joso Dudaš spremno su čekali brojne zainteresirane. Sedamnaest gastro ekipa i šest ekipa za igru noćnoga nogometa. „Uložili smo u mali nogometni teren četiri milijuna forinti. Jako smo ponosni na njega i na selo”, rekao nam je načelnik Tamás Reiz. On je i predsjednik Barčanskog maloregijskog udruženja te mi je rekao kako su za ovo događanje, takozvani Ljetni festival u Potonji 2020. dobili i potporu iz programa Leader u iznosu od 499 999 ft.

cu. Meso se sjeckalo, kao i luk i sve što treba staviti u kotlić, kako bi se skuhalo najbolje jelo i osvojio naslov „Najljepši kuhar Podravine” ovogodišnjeg natjecanja u kuhanju tradicionalnih hrvatskih jela.

Za svaku prijavljenu ekipu organizatori su osigurali 4 kg svinjetine (lopatica, potkoljenica i buta) i 0,5 kg graha, a ekipa su mogle koristiti i dodatne namirnice, začine, ali gotovo jelo se ocjenjivalo isključivo u slučaju da sadrži grah. Nije se stalo kod četiri kilograma mesa, bilo je ekipa koje su u kotliču kuhale i perkelt od dvadeset ki-

Na turniru noćnoga nogometa sudjelovale su ove ekipe: Rušani, Bojevo, Daranj, Momčad „Srce Isusovo”- Potonja, Martinci, Momčad Porezne uprave - Baranja, Kaposvölgye I., Kaposvölgye II. Prvo mjesto pripalo je ekipi Rušani iz Republike Hrvatske, drugo mjesto osvojila je ekipa Bojeva, a treće potonjska Momčad „Srce Isusovo”. Najboljim igračem proglašen je Dinko Horvath (Bojevo), najboljim strijelcem Adrian Elmond (Bojevo), a najboljim vratarom Leo Kirin (Rušani).

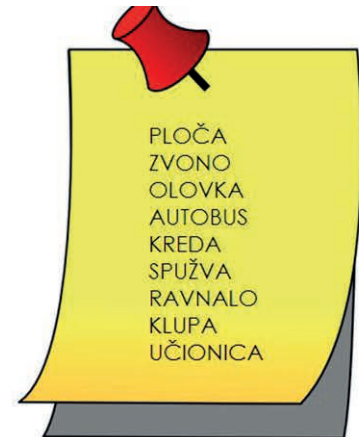
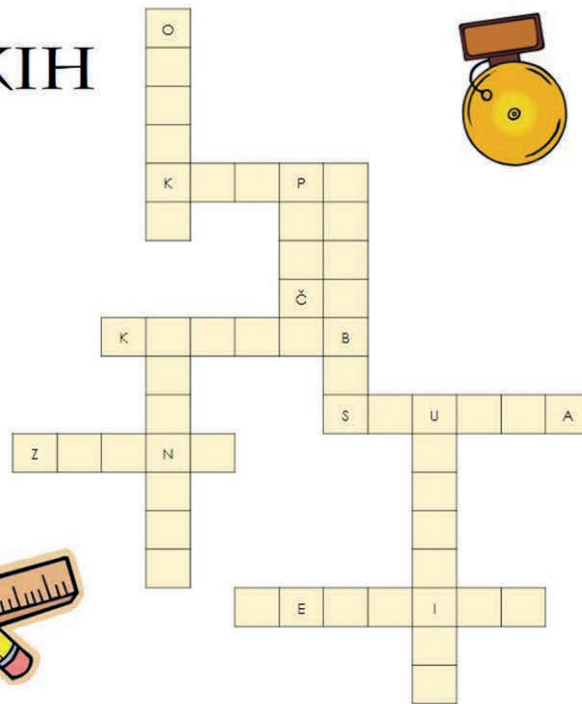
Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

ZA PAMETNE I PAMETNICE

IZ ŠKOLSKIH KLUPA

DOBRI SAVJETI ZA POČETAK ŠKOLSKE GODINE

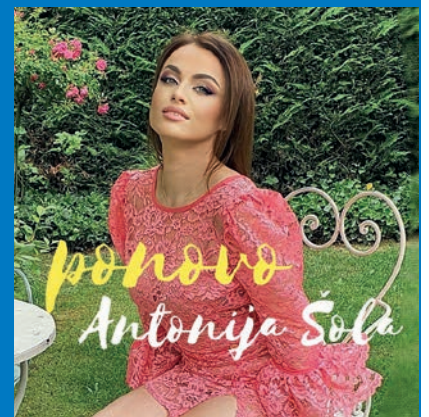
Nakon bezbrižnog ljeta vrijeme je za povratak u školske klupe. Početak nove školske godine uvijek je pomalo stresno razdoblje, kako za školarce, tako i za roditelje, ovaj put i zbog razaze koronavirusa. Kako bi početak školske godine prošao što lakše pokušajte se pridržavati sljedećih savjeta:

- Kako se bliži početak nove školske godine bit ćete sve napetiji. Za opuštanje i zadržavanje pozitivnog duha planirajte vikend-izlet prije samog početka školske godine. Preporučujemo da nagovorite roditelje na piknik u prirodi.
- Na vrijeme nabavite školski pribor kako ne biste morali brinuti da još nemate sve što vam treba.
- Prisjetite se malo prošlogodišnjeg gradiva. Svi se opuste preko ljeta, naučeno gradivo pomalo se zaboravi, pa je i početak nove školske godine samim tim teži. Dovoljno je prelistati bilježnice i prokomentirati naučeno. Prisjećanje na prošlogodišnje gradivo naročito je važno kod predmeta poput matematike i stranih jezika.

Glasnikov glazbeni kutak

Antonija Šola je hrvatska glazbenica, pjevačica, kantautorica i glumica. Svoju karijeru Antonija je započela već 1999. godine, a u ozbiljnije glazbene vode ušla je 2006. godine kada je objavljen njen prvi singl „Zovem da ti čujem glas“. Te godine izdala je i istoimeni album na kojem je radila s Mirom Buljanom. To je bio album od četiri pjesme, „Eldorado“, „Nek ti bude bolje bez mene“, „Što mi radiš to“ i „Zovem da ti čujem glas“. Suradivala je s brojnim glazbenicima, a posebno voli izdvojiti suradnju s prerano preminulim makedonskim pjevačem Tošom Proeskim, s kojim je snimila duet „Volim osmijeh tvoj“. Antonija je velika humanitarinica i aktivistica.

Filmska i tamburaška radionica „SETA 2020“

Sudionici kampa u maskicama s izrađenim zastavama

U organizaciji Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ u Serdahelu je između 24. i 28. kolovoza održana Filmska i tamburaška radionica za pomursku djecu. Cilj radionice i ovaj put bilo je motiviranje i poticanje kreativnosti mladih u filmskom izražavanju, vježbanje hrvatskog jezika i njegovanje kulture, učenje tamburaške glazbe i unapređenje snimateljskih vještina. Ovogodišnja tema bilo je naselje Serdahel, koje proslavlja 650. obljetnicu prvog pismenog spomena. U okviru radionice snimljeni su kadrovi o selu, koji će se tijekom izrade filma obojiti tamburaškom glazbom pomorskog kraja, hrvatskim citatima i folklorom. Veliku pomoć u snimanju pružili su članovi Foto-kino kluba Ivanovec, s kojim samouprava surađuje već sedam godina.

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ 2014. godine stupila je u kontakt s Foto-kinom klubom Ivanovec, kada su pomurski učenici prvi put sudjelovali u tamošnjoj filmskoj radionici, nakon čega su uslijedila kraća druženja. Serdahelska hrvatska samouprava 2015. godine po prvi put održala je filmsku radionicu u suradnji s Foto-kino klubom Ivanovec, koja je ponovljena svake godine, a 2018. godine održana je i u Hrvatskom kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj „Zavičaj“ u Vlačićima. Tijekom proteklih godina snimljeno je niz sadržaja i arhivirano nematerijalno kulturno bogatstvo pomorskog kraja, od predstavljanja narodne nošnje, serdahelske gibanice, preko ribolova s mrežom i izrade pomorskih pisanica do mjesne povijesti, a snimljen je i kratak igrani film za mlade. U ovogodišnjoj radionici snimljene su ljepote Serdahela, a filmska građa povezana je sa stihovima hrvatskih književnika iz tog kraja, kako bi se izradio mali film za obljetnicu Serdahela, koji se u dokumentima po prvi put spominje 1370. godine. U radionici je sudjelovalo ukupno dvadeset učenika, većinom srednjoškolaca i nekoliko osnovnoškolaca iz Bečehela, Letinje, Mlinaraca, Serdahela i Sumartona, dok su se u rad povremeno uključivali i učenici iz Ivanovca. Radionice su podijeljene u grupe, prema interesu učenika, pa je tako uspostavljena snimateljska, tamburaška, plesna i jezična radionica. Snimateljsku radionicu vodili su članovi Foto-kino kluba Ivanovec, na čelu s predsjednikom Radovanom Petkovićem, i predsjednica Kulturnog društva Kerestura Erzsébet Deák Kovács. Tamburaše je vodio student budimpeštanske Muzičke akademije i član Tamburaškog sastava „Sumartonski lepi dečki“ Marcell Tanai, dok je radom radionice za komunikaciju i folklor upravljala studentica i bivša učenica Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže u Pečuhu Bernadeta Turul. Aktivnosti su se odvijale paralelno, dok su tamburaši vježbali snimateljska ekipa se dogovorila o mjestu snimanja, uvježbavali su se tekstovi i kratke folklorne koreografije. Prvi dan proveden je upoznavanjem snimanja i glume, a drugi i treći dan već je uslijedilo pravo snimanje u Serdahelu, na Muri, u crkvi i osnovnoj školi, na igralištu i drugim javnim mjestima, kao i snimanje

Botond Völgyi upoznaje snimanje

Tamburaška radionica s Marcellom Tanaijem

tamburaša i kratke plesne koreografije. Četvrti dan filmši i tamburaši proveli su kupanjem u toplicama i energetsom parku „Szent György“ u Lentiju. Posljednji dan radila se montaža, pregledavali snimljeni materijali i pripremao predvečernji program, na kojem su tamburaši, plesači i filmši predstavili obiteljima i mještanima sve što su naučili i radili u proteklih pet dana. Organizatori se ovim putem zahvaljuju svima koji su pomogli u ostvarenju radionice, posebno Hrvatskoj državnoj samoupravi koja je ovaj put posredovala i pomogla u pribavljanju financijskih sredstava od Zaklade „Gábor Bethlen“. Beta

Papa imenovao Pétera Erdóa i Mariju Kolak među članove Vijeća za ekonomiju

Kako javlja Tiskovni ured Svete Stolice, papa Franjo 6. kolovoza 2020. imenovao je nove članove Vijeća za ekonomiju Svete Stolice, među kojima i ostrogonsko-budimpeštanskog nadbiskupa Pétera Erdóa i Hrvaticu Mariju Kolak.

„Crkva je svjesna svoje odgovornosti zaštite i upravljanja dobrima, koju provodi u svjetlu misije evangelizacije i s posebnom brigom za one kojima je potrebna. Transparentnost i učinkovitost“, naglasio je papa. Sveta Stolica pozvana je da ovu misiju izvrši u praksi, posvećujući posebnu pozornost svojoj odgovornosti prema Crkvi. Promjene će odražavati želju za provedbom potrebne reforme Rimske kurije, kako bi se što bolje služilo Crkvi i Petrovom poslanju. Ovo je značajan izazov koji zahtijeva odanost i oprez. „Neka se novi mentalitet evanđeoske službe ukorijeni u raznim uredima Svete Stolice“, zatražio je papa. U ovom procesu reformi značajnu ulogu igra Gospodarsko vijeće. Njegova je zadaća nadgledanje ekonomskog upravljanja te praćenje upravljanja, financijske strukture i aktivnosti. Vijeće će usko

suradivati s Tajništvom za gospodarstvo. Podsjetimo kako je papa 24. veljače 2014. godine, motu proprio „Fidelis dispensator prudens“ osnovao tri nova tijela: Vijeće za gospodarstvo, Tajništvo za gospodarstvo te Ured glavnoga revizora, određivši im područja kompetencije.

Marija Kolak rođena je u Đakovu 1970. godine, podrijetlom je iz župe Vinica. Imala je istaknutu karijeru u Berliner Volksbank, u kojoj je obnašala različite funkcije. Pohađala je, među ostalim, Harvard Business School u Bostonu u Sjedinjenim Američkim Državama. Trenutačno obnaša dužnost predsjednice Nacionalne udruge Deutsche Volksbanken i Raiffeisenbanken. Udana je, ima troje djece. Cijeli život provela je u različitim aktivnostima Hrvatske katoličke misije u Berlinu.

Kristina Goher

Potporna za Hrvate u Mađarskoj

Središnji Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske na svojoj web stranici objavio je rezultate dodjele financijskih sredstava za programe i projekte organizacija hrvatske nacionalne manjine za 2020. godinu. Dodjela sredstava je ostvarena temeljem provedenog javnog natječaja za prijavu programa i projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2020. godinu. Hrvatima u Mađarskoj dodijeljeno je ukupno 411 500 kuna za 18 projekata.

Na javni natječaj mogle su se prijaviti organizacije hrvatske nacionalne manjine iz 12 europskih država. Manjinske organizacije moraju obavljati djelatnosti i aktivnosti koje su predmet financiranja i kojima se promiču uvjerenja i ciljevi u skladu s Ustavom, zakonima Republike Hrvatske i pravnim poretkom matične države, a osim toga trebaju biti upisane u registar ili drugu odgovarajuću evidenciju organizacija matične države i imati pravnu osobnost. Program potpore hrvatskoj nacionalnoj manjini u europskim državama ima za cilj jačanje položaja hrvatskih manjinskih zajednica u političkom i društvenom životu država u kojima žive, te pridonosi očuvanju hrvatske kulture, baštine i jezika, kao i jačanju hrvatskog zajedništva, a provodi se u suradnji s nadležnim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske. Središnji Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske programe i projekte Hrvata u Mađarskoj potpomaže s 411 500 kuna. Najviše, 120 000 kuna, namijenjeno je projektu Hrvatske državne samouprave, obnovi objekta Državnog kampa hrvatskog jezika i kulture. Krovna organizacija Hrvata u Mađarskoj dobila je dodatnih 11 000 kuna za „Dan hrvatskog školstva“, a potpora je dodijeljena i njenim institucijama: Muzej sakralne umjetnosti u Mađarskoj za opremanje muzeja dobio je 7 000 kuna, dok je Neprofitni d.o.o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ za izdavanje knjiga „Sam i svoj – Životopis“ i „I Mađar, i Hrvat“ dobio 30 000 kuna.

Hrvatskoj samoupravi Udvara dodijeljeno je 21 500 kuna za učenje hrvatskih plesova i održavanje „VII. Dana kulture bošnjačkih Hrvata“, Hrvatskoj samoupravi Baranjske županije za projekt „Baranja naša, voljeni kraj“ 20 000 kuna, Hrvatskoj samoupravi Kačmara 8000 kuna za izlet u Hrvatsku, Kulturno umjetničkom društvu „Marica“ za „Adventski program“ 15 000 kuna, Hrvatskoj samoupravi Petrovog Sela za „Hrvatski bal“ 28 000 kuna, Hrvatskoj samoupravi Gare za nabavu narodne nošnje 14 500 kuna, Hrvatskoj samoupravi XV. okruga Budimpešte za izložbu „Hrvati pokraj dvije obale rijeke Mure“ i za „Žive jaslice pomurskih Hrvata“ 35 000 kuna, Kulturnom društvu Dušnoka za projekt „Pjevajmo zajedno racko-hrvatske pjesme i čuvajmo svadbene običaje“ 15 000 kuna, Hrvatskoj samoupravi Salante za „Hrvatski dan u Salanti“ 17 000 kuna, Hrvatskoj samoupravi VII., okruga Budimpešte za programe „Obljetnica bratimljenih gradova“, „Otvaranje izložbe“, „Jezični i plesni tabor na Balatonu“ 20 000 kuna, Čakavskoj katedri Šopron za „Međunarodne koljnofske književne susrete“ 9000 kuna, Etnomemorijalnom i informacijskom centru Gradišćanskih Hrvata KUME za „Trgadbenu feštu“ u Koljnofu 9000 kuna, Matici Hrvatskoj Šopron za „Izložbu sv. Jerolima“ i za „Regionalne studije XII.“ 16 500 kuna te Koljnofskom hrvatskom društvu za objavljivanje „Dvojezične knjige o Koljnofu“ 15 000 kuna.

Sastavila: Beta

Treće pretkolo nogometne Lige prvaka

Kao i lani: Ferencváros-Dinamo Zagreb

Nakon što je 31. kolovoza u švicarskom Nyonu održan ždrijeb poznati su nam parovi trećeg pretkola Lige prvaka. Potencijalni Dinamovi suparnici pored mađarskog Ferencvárosa bili su ciparska Omonija, bjeloruski Brest, norveški Molde i danski Midtjylland. Dinamo je u toj konkurenciji dobio jednog od najjačih protivnika (što vrijedi i za suparnika), pa će se u trećem pretkolu Lige prvaka ponoviti sraz hrvatskog i mađarskog prvaka. Budući da se igra jedna utakmica, ždrijebom je odlučeno da će se susret odigrati u Budimpešti 16. rujna u 19 sati, u areni Grupama iza zatvorenih vrata. Podsjetimo, Dinamo Zagreb je u prethodnom kolu kao gost nakon 2:2 u regularnom vremenu i produžetaka, uspješnijim izvođenjem jedanaesteraca izbacio rumunjski Cluj, dok je Ferencváros na gostovanju kod škotskog Celtica slavio 2:1. Ostali parovi trećega pretkola su Midtjylland-Young Boys, Omonia-Crvena zvezda, Qarabag-Molde i Maccabi Tel Aviv-Dinamo Brest. Ostali parovi (ždrijeb neprvaka): PAOK (Grčka)-Benfica (Portugal), Dinamo Kijev (Ukrajina)-AZ Alkmaar (Nizozemska), KAA Gent (Belgija)-Rapid Wien (Austrija). Rapid je u drugom pretkolu porazio Lokomotivu Zagreb, drugog hrvatskog predstavnika u Ligi prvaka.

Dinamo i Ferencváros sutra će doznati i potencijalnog suparnika u doigravanju kvalifikacija Lige prvaka. Hrvatski i mađarski

Foto: HINA

prvak prošle godine odmjerili su snage u istom pretkolu. U prvom susretu u Zagrebu bilo je 1:1, a uzvrat u Budimpešti donio je pobjedu Dinama 4:0. Nakon toga Dinamo je izborio grupnu fazu Lige prvaka, dok je Ferencváros nastavio natjecanje u grupi Europske lige. Za razliku od prošle godine igra se jedna utakmica iza zatvorenih vrata. U slučaju neodlučenog ishoda igraju se produžeci, odnosno izvode jedanaesterci. Pobjednik nastavlja u doigravanju kvalifikacije Lige prvaka, dok se poraženi uključuje u doigravanje kvalifikacija Europske lige. S.B.

VRŠENDA

Udruga baranjskih Hrvata u Hrvatska samouprava Vršende u nedjelju, 10. listopada priređuju berbeno druženje u vršendskom Orašju, izvijestila nas je predsjednica Udruge Marijana Balatinac. Okupljanje je u 7:45 kod podruma Ladislava Kovača, uz tradicionalni berbeni doručak. Nakon doručka od 9 sati slijedi berba, a u 12 sati održat će se kratak folklorni program, ručak i druženje uz zvuke tamburice.

BIZONJA

Na svetačnu mašu se čekaju stanovnici dotičnoga sela, prilikom kiritofa, 13. septembra, početo od 10.30 ure u mjesnu crkvu. Za crikvenim obredom slijedi prikldavanje nagradov i kulturni program. Svetačni govor će držati dr. István Nagy ministar poljoprivrede, Sándor Széles, povjerenik Vlade i Erika Márkus, načelnica Bizonje.

PETROVO SELO

„Dragi prijatelji, s tužnim srcem, ali morali smo donesti odluku o otkazivanju ovolitašnjega PETNO festivala. Znamo da ste čudami jur jako čekali ovu priredbu, ali zbog epidemiološke situacije tako mislimo, da ovput očuvanje zdravlja mora biti na prvom mjestu. Ufamo se da ćemo se dojučega ljeta ponovo najti u Petrovom Selu“, ovako su svim nazvisti organizatori, HKD Gradišće i mjesna Hrvatska samouprava da petrovski događaj glazbe ljetos neće biti održan. Petrovski etno, pop, rock festival se priređuje od 2005. ljeta, a po dvi ljeti pauze, od 2017. ljeta ponovo, svako ljetu je čekao i dočekao svoje ljubitelje.

PLAJGOR

Seoska samouprava i Hrvatska samouprava Plajgora srdačno vas poziva na Dan sela i Hrvatski dan, 12. septembra, u subotu, početo od 15 uri, u Seoski stan. Kako u Priskri i Hrvatskom Židanu pret hodno, i ovde će se simbolično prikdati u minulom periodu s državnom potporom ostvarene investicije i projekti. Goste će pozdraviti Vince Hergović, načelnik sela i Péter Ágh, parlamentarni zastupnik. Od 15.30 uri predstavnici Društva za Naturpark Irottó „otkrit će“ pred publikom mjesne vidnosti. Od 16 uri u kulturnom programu nastupaju Židanske zvijezdice, Pjevački zbor Peruška Marija, HKD Čakavci i Židanski tamburaši. Priredbu materijalno podupiraju Hétforrás Fűszért Zrt i Šopronska pekara.

KOLJNOF

Zbog pandemijske pogibeli i u spomenutom selu su organizatori otpovidali održavanje tradicionalne trgadbene fešte, ka je bila predvidjena 12. septembra, u subotu.

ČAVOLJ

Mjesna samouprava Čavolja u okviru vladinog programa „Mađarsko selo“ dobila je 29 999 998 forinti za provedbu projekta „Obnova Doma zdravlja Čavolj“. Vlada financira sto posto projektnih troškova, bez vlastitog sufinanciranja od strane naselja. Kako se među ostalim ističe u opisu projekta, Dom zdravlja omogućuje dva oblika primarne zdravstvene zaštite. Projekt obuhvaća i energetska obnovu u cilju unapređenja energetske učinkovitosti, zamjenu stolarije i modernizaciju sustava grijanja i elektroenergetske mreže. Rok završetka provedbe projekta je 23. prosinca 2020. godine.